המאסף

חודש אדר ה׳תקס״ט

א

שירים

אל העריריה 1)

(שיר הועתק מלשון אנגליא, אשר שר החכם המשורר הגדול גאלדשמיטה׳ שמו נודע בשערים ·)

עֲרִירִיָּה ! עֲרִירִיָּה ! שַׁאֲנַנָּה וּבְרוּכָה !
הַרְחֵק מִשְׁאוֹן קִרְיָה וּמִיְגוֹנֶיהָ
אַךְ בָּךְ יְאֻשַּׁר הָאָדָם יִמְצָא מְנוּחָה
בְּסִתְרֵךְ יֵאָנַח עַל שׁוֹד עִיר וּזְדוֹנֶיהָ

1) המעתיק המציא המלה החדשה הזאת לכנות בה המסתרים וההתבודדות (איינזאמקייט Solitudo), אשר לא נמצא בכונה הזאת בתנ״ך רק תאר ולא שם · וגזר אותה מלשון עריריׄ, שפרושו בדד וגלמוד (ותרגום בלא בנים), כמו שְׁלִישִׁיָּה מן שלישי וכו׳ · והנה אף כי לא נוכל להסכים עם המצאת המלה הזאת, בכל זאת הבאנו אותה למלאות רצון המעתיק, ועל הקורא המבין לשפוט ·

ד״ה

גַּם עֶלֶם גַּם אִישׁ תַּסְתִּירִי בְּצֵל כְּנָפַיִךְ
גַּם שָׂב וְיָשִׁישׁ יִשְׂבַּע יָמִים בְּלֹא עֶצֶב
גֶּבֶר יִנָּפֵשׁ מִפָּעֳלוֹ יֶחֱסֶה בִּצְלָלַיִךְ
וְשֵׂיבָה לִקְבָרוֹת יוּבַל בְּלִי בוּז וָקֶצֶף ׃

אַשְׁרֵי עוֹזֵב מָקוֹם שָׁם אָרְבוּ מוֹקְשֵׁי רֶשַׁע
וְהוּא יְלוּד אִשָּׁה מִלְנַצֵּחַ בְּמִלְחֲמוֹתָם
גַּם לָנָס מִפְּנֵיהֶם יִקָּרֵא גִּבּוֹר נוֹשַׁע
תֹּם דֶּרֶךְ יְכוּנֶּה הַנִּמְלָט מִשְּׁחִיתוֹתָם ׃

רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה הֲמוֹן קִרְיָה עֲלִיזָה
שָׁם הַשּׁוֹדֵד שׁוֹדֵד וְהַתּוֹם נִתְעַב וְנֶאֱלָח
יֶאֱרוֹבוּ לְנָקִי חִנָּם לִשְׁלוֹחַ יַד בַּבִּזָּה
אֱמֶת וָצֶדֶק יֵחָשְׁבוּ כְּתָפֵל בְּלִי מֶלַח ׃

לֹא כֵן שׁוֹכְנֵי סֵתֶר בָּדָד וְשַׁאֲנָן
עָלֵימוֹ עֵין יוֹצְרָם לִרְגָעִים פְּקוּחָה
יַבִּיטוּ צוּרָם בְּכָל חָצִיר וְעֵץ רַעֲנָן
בֶּצַע לֹא יֵדְעוּ ، כִּי צָרְכָּם עַל פְּנֵי אֶרֶץ שְׁטוּחָה ׃

הָעֹלָם לֹא יֵדַע אָשָׁם וּפֶשַׁע
הַגֶּבֶר לֹא יָבִין זָדוֹן וּמְזִמָּה
בְּחַיָּיו יָשִׂישׂ הַיָּשִׁישׁ · חָדַל מֵרֶשַׁע
וּבְיַרְכְּתֵי קֶבֶר יֵרָדֵם שֵׁנָה נְעִימָה ·

הֲתָעִיף עֵינֶיךָ בוֹ יַעֲבוֹר וְאֵינֶהוּ
בְּלִי מַחֲלָה בְּלִי מַכְאוֹב יִקָּחֵהוּ הַמָּוְתָה
לֹא יִתְמַהּ בַּחֲזוֹת זִיו רָקִיעַ עֵינֵיהוּ
כִּי גַם הָאֲדָמָה מוֹשַׁב אֵל לוֹ הָיְתָה ·

מ. קל.

ב

ענינים שונים

סתירת טענות הקראים נגד חכמי הרבנים
בענין קביעות ראשי חדשים והמועדות .

אמרו המאספים : בקונטרס תקון הקראים הנדפס זה כמה מאות שנים נמצא קביעות ראשי חדשים והמועדות לפי סדר אחר מסדר הנהוג בינינו · והמה מתלוננים ומתרעמים על חשבון רבותינו הקדמונים ז"ל , ויפערו עליהם פיהם לאמר : שהמה טעו בדבריהם , ולפי חשבון הרבנים יחולו ח"ו

מועדים רבים, ויאכל חמץ בפסח, ויבוטל העינוי ביום הכפורים וכו'. והנה פליאה גדולה שגבה לנו, שכפי הנודע לא קם עוד איש בישראל לבטל טענות הקראים, ולהכחיש דבתם אשר הוציאו בענין הזה נגד חכמי הרבנים, אשר על פיהם אנו חיים. הלא דבר הוא! פן יכשלו רבים אשר יקראו דברי טענותיהם ולא ידעו סתירתם. לכן שחרנו פני החכם ר' מאיר קארניק מגלויגא (איש אשר רוח חכמה בו, וידיו רב לו להפליא בחכמת העברונות, כאשר יעידון עליו ספריו אשר הדפיס ואשר עודנו אתו בכ"י) שיפקח עיניו על דברי הקראים הנ"ל, ולהשיב עליהם תשובה נצחת. ויעתר לנו ר' מאיר הנ"ל לעיין בדבר, וגם עלתה לו להכות" על קדקדי הקראים, וכתב ושם בספר מאיר עיני עברים אשר דעתו להוציא (עיין מאסף לחודש מרחשון תקס"ט), וכה דבריו:

מצאתי בקונטרס תקון הקראים (והם כת המינים השומרים רק תורה שבכתב) וזה תוכן דבריהם:

הקראים מקדשים ראש חדש בראית הלבנה, אם יראה הירח הישנה בבקר כ"ח (צ"ל כ"ט) לחדש. עושין חדש העבר מלא, ואם לא יראה בין שיהי' הזמן צח או מעונן. מבקשים ירח החדשה בליל ל'. אם נראה מקדשין אותו. וחדש שעבר חסר. ואם לא יראה עושין ר"ח בל"א, ולעולם הקראים במצרים ובדמשק אינם עושים חדש חסר בלא ראי' וכו' (א). ואם בעיר אחרת ראוה ועשו

ר"ת

סתירת דבריהם וטעותם

(א) דין קדוש הירח ע"פ הראיה וקביעות חדש חסר (וסדר העבור גו"ח אד"זט כמובא בקונטרס הנזכר) הלא המה בלתי מפורשים בתורה שבכתב וא"כ ממי קבלו דברים כאלה, אם לא מתורה שבעל פה, ולמה קבלו מקצתם ולא כלם

ר"ח בראשון בשבת ובעיר אחרת לא ראוה כי היו מניעות ומקום נמוך ושפל ועשוהו מלא ועשו ר"ח בשני בשבת, אין עון בזה כי עשו הקרבן בחדשו, וכן כתוב עולת חדש בחדשו (ב) ולא יתכן לעשות חדש חסר בלא ראיה, כי אולי היה החדש מלא ועשו בחדש העבר ב' קרבנות בראשיתו ובאחריתו, וחדש הבא יצא בלא קרבן וזה חטא ועון, אבל אחינו הרבנים (המחזיקים בתורה שבכתב ושבע"פ) קובעין ר"ח ע"פ החשבון ואינם מבקשים לא ירח הישנה ולא החדשה וחלפו דבר ה' ועברו גם על דברי רבותיהם

סתירת דבריהם וטעותם

כלם, ועזבו מקור מים חיים לחצוב להם בארות נשברות ופוסחים על שתי סעיפים, וזה וזה לא עלתה בידם, אין זה כ"א מזדון לבם וחסרון ידיעתם.

(ב) על כי נבוכים הם יבוא לפעמים ר"ח ניסן ויום א' דפסח בראשון בשבת ובו ביום הנפת העומר כפירושם דממחרת השבת קאי על שבת בראשית, והרי בין פסח לעצרת ז' שבועות, ובעיר אחרת שעשו ר"ח ניסן ויום א' דפסח בשני בשבת, וביום אתמול כי יעבור אכלו חמץ, ויום הנף הוא ביום ראשון שבשבוע הבאה (כמובא שם) ויהי' בין פסח לעצרת ח' שבועות, וכן לכל המועדים והצומות זה עושה היום הזה מקרא קדש וזה למחר או בשבוע שאחריו (כמקרה היונים והרומיים) והרי יש לכל אחד ואחד תורה בפני עצמו, וכבר נאמר תורה אחת יהי' לכם ולא הרבה תורות. ומעולם לא נעשה כזאת בישראל כי היו משיאין משואות והודיעו ע"י שלוחים יום שקדשוהו הב"ד שבארץ ישראל. ובמקומות הרחוקים עשו ב' ימים מספק, הרי שמאז ועד עתה כל עדת ישראל יעשו אותו יחד ביום אחד בבירור גמור, ולא נתנה רשות לכל אחד לקדש החדש בראייתו, כי אם לגדולים שבסנהדרין ולסמוכים

שב"אי

רבותיהם כי גם אנשי בעל המשנה היו מקדשין ע"פ הראיה וכו' (ג) · ויבא שיפול ר"ח שלהם בראשון בשבת וביום שבת בבקר נראה ירח הישנה ויהי' חצי יום בין ישנה לחדשה (ד) וחכמי הרבנים אמרו אין בין ישנה לחדשה כי אם יום וחצי ושתי ידות שעה וע"ג חלקים וכו' (ה) · ולפעמים עושים ר"ח במ"ש בתחלת יום א', ובבקר יום א' יראה

סתירת דבריהם וטעותם

שב"אי · והנה נראה לעין כל טעות הקראים הרעים וחטאים בנפשותם ומהפכים דברי אלהים חיים ·

(ג) ואעפ"כ הי' העיקר ע"פ החשבון כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בהלכות קדוש החדש וז"ל, אף כשיעידו העדים ולא נתברר בחשבון הב"ד שיראה הירח אין משגיחין על העדים שאפשר שהם עדי שקר או שדמות ירח נראה להם בעננים, והלכה למשה מסיני שבזמן שהסנהדרין וסמוכין שבא"י קובעין ע"פ הראיה וא"ל קובעין ע"פ החשבון, ומשעה שתקן הלל הנשיא ובית דינו החשבון לדורות וקדש חדשים ועבר שנים על פיו עד שיבוא אליהו קורא אני בהם אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם, ומעתה אין אנו צריכים לשום חשבון, אמנם חשבוננו הוא לאגלויי מלתא מה שנעשה כבר, וגם במדבר היו קובעין ע"פ החשבון כמו שכתב רבינו בחיי ז"ל בפ' בא ·

(ד) והוא היה ויהיה פעמים רבות, כגון ר"ח אלול תקס"א נקבע ביום א' וב' בשבת והמולד הי' א' כ"ב תתע"א, ובלי ספק נראתה ירח הישנה בבקר יום ש"ק, שהרי בין ראי' למולד בכדי יום וחצי וכבר אמרו חז"ל כ"ד שעות מכסי סיהרא ובהם נכללו רק שית או תמניא סרי מעתיקא, וא"כ דבר אפשרי הוא באופן הזה בהרבה ר"ח ·

(ה) ישכר פי דוברי שקר, לא אמרו חז"ל אין בין הישנה לחדשה, אלא אין חידושה של לבנה פחותה מן כ"ט יום ומחצה וב' שלישי שעה וע"ג חלקים (ר"ה דף כ"ה ע"א)

וכן

יראה ירח הישן במזרח והם קרשוהו בלילו ועדין הישן נראה וכו' (ו) ועוברים ע"פ ה' ואוכלים בי"הכ וחמץ בפסח, ומחללים כל המועדים ומוסיפים עליהם לעשותם שנים שנים ועוברים על בל תוסיף וכו' · (ז) ואם יאמר יום טוב שני של גליות הוא דרבנן ; נאמר להם מי הביאנו בצרה

סתירת דבריהם וטעותם

וכן אמרו בעלי מלאכת העבור אין בין מולד למולד אלא א"ב תשצ"ג , כי כשנסיר כ"ח ימים ממדת החדש שהוא כ"ט י"ב תשצ"ג (כדין חשבון המולדות וכן הוא מבואר בש"ע א"ח סוף הלכות ר"ח) ישאר ממדת החדש א"ב תשצ"ג , והוא שאריות או יתרון החדש מה שהוא יתר על ד' שבועות שבחדש , ובכדי יתרון הזה יתאחר המולד בימות השבוע לחדש הבא , הרי שקר ענה פיהם , לא ידעו ולא יבינו דברי חז"ל , ובחשיכה יתהלכו ; ומזה בא להם הטעות כשיראו ירח הישן בבקר כ"ט עושין אותו החדש מלא כי מאותו ראי' כלה א"ב תשצ"ג בליל ל' וא' ;

(ו) יכרת ה' כל שפתי חלקות וכו' , יאמרו נא בית מרי מספר השנים לשנות עולם ובאיזה חדש שאירע להם ראי' זו , הלא מעולם לא נראתה ירח הישן בבקרו של ר"ח אף שהוא יום ל' לחדש העבר , כי ע"פ הרוב נקבע ר"ח ביום המולד או לאחר המולד מפני הדחיות ולא קודם המולד , זולת יום א' דר"ח שהוא לפעמים קודם המולד והוא יום ל' תשלום חדש העבר , מ"מ יום ב' דר"ח שהוא יום ל"א תחלת חדש הבא כבר היה המולד ממשמש ובא , ובהרבה ר"ח יארע כזאת ;

(ז) אין זה הוספה כ"א מנהג אבותינו שבידינו , כדאיתא במס' ביצה (דף ד' ע"ב) והשתא דידעינן בקביעא דירחא מ"ט עבדינן תרין יומי ? משום דשלחו מתם הזהרו במנהג אבותיכם בידכם זמנין דגזרו וכו' ;

בירושלמי

בצרה הזאת שנשמור ונשבות ב׳ ימים מקראי קדש. ואם יאמרו שהוא מפני הספק שמא היום קדש או שמא למחר קדש, למה אינם עושים גם יום הכפורים שני ימים: (ח) וגו׳ ע״ב לשונם.

סתירת דבריהם וטעותם

(ח) בירושלמי פ״ק דר״ה השנה אבוה דר׳ שמואל בר יצחק חש לגרמי׳ וצם תרין יומין אפסק כרכה ודמך (נפסקו בני מעיו ומת) אמר ר׳ יהושע בן לוי אני עריב לאילן דאזלין לנמורין (שם מקום) דלית חד מינייהו מיית, מי אזל תמן השין לצומא רבה תרין יומין (דכשהולך לשם צריך לחוש לעשות יום כפורים ב׳ ימים שכן מנהגם) אמר לון ר׳ חסדא למה אתם מכניסין למספק הזה, חזקה שאין ב״ד מתעצלים בו (דבשביל י״הכ שלא יבואו לידי סכנה עשו הב״ד כל ההשתדלות על צד היותר אפשרי להודיע ע״י שלוחים אם לא קדשוהו בזמנו, וכן אי׳ בש״ס דר״ה א״ל ר״נ דש תהי אחריתו כו׳. ומפני סכנת נפשות דחיישינן אפי׳ למעוטא, גם הרחוקים אשר לא הגיעו להם שלוחי ב״ד, לא היו עושים י״כ רק יום א׳, ואפילו בתר רובא, דרוב פעמים לא עשו אלול מעובר, וכאח״ז״ל מימות עזרא ואילך לא מצינו אלול מעובר, הרי שגם אבותינו אף על פי שנהגו בשאר המועדים לעשותם ב׳ ימים מכל מקום לא נהגו כן בי״הכ, ולמה ננהוג אנחנו כן הלא אנן בקיאין בקביעא דירחי כמדובר (וכ״כ המ״א בש״ע א״ח סוף סימן תר״כד).

וכבר תמהו כל חכמי ותוכני העמים אשר מעולם על חשבון המולדות ותקופות דר״א ותקון המחזור ושאר חשבונות העבור אשר בידינו שלא נשתנה מעולם אפי׳ ברגע אחד מן 82080 רגעים שבשעה והוא כקולע אל השערה ולא יחטא בשום זמן ועידן. ומעולם לא הוצרכנו לתקן שנותינו ולשנות חשבון לוחותנו באופן שלעולם עשינו כלנו יחד מועדי ה׳ בזמנם כראוי להם כאשר צוה ה׳ את משה (ויתר הדברים הלא המה

מבוארים

מבוארים בחבורי ס' מאיר עיני עברים), והרי ענינות הקראים נשלים מכל וכל, יבושו ויחפרו ויתמו החוטאים מן הארץ, כי גלו פנים בתורה שלא כהלכה, ואין להם חלק בתורת אלהי ישראל ·

הק' מאיר קארניק ·

ספורים ממלכות חינא

חינא (Sina Tschina) רבתי היא בין ממלכות הארץ, ומספר יושביה, כאשר ספרו לנו חברת הכומרים, לערך שש מיליאנען · אלה הם גבוליה: לדרומית ולמזרחית נגבלת בים הקדם (Oceanum orientalem) למערבית באינדיען, ולצפונית בחלק הטארטאריא אשר לרוסיא · חלק הגדול משפת מזרחית של אזיען הוא תחת ממשלתה · מקדם היה רודה הקיסר מחינא גם על יאפאן, קארעא, טונקין, קאנשינשינא, סיאם ופעגו ·

הקיסר מולך לבד כרצונו, ואין לחברת היועצים חלק בממשלה · יושבי חינא מאמינים להיות מזרע יפת, כי ליפת היה בן ושמו טורק, והמה יוצאי חלציו, השם אשר נקבו בו אנשי חינא עתה לא מטורק יסודתו רק מבן אלאנצא קאהן, אשר חלק ממשלתו בין שני בניו הגדולים, שם האחד טא־טאר, ושם השני מאנגול, ושם ארץ הטארטארי היה מקדם ציהטיען · עם חינא יקראו למלכם אב, כי באמת יאהבם כבניו · הוא ידאג לבל יקרה להם אסון ומכשול, הוא יסע ממחוז למחוז לחקור ולדרוש תכונת הארץ · לא נועד היום, גם לפקידים לא יודע מתי יבא, וזאת הסבה לעמו טובות רבות ואושר תמידי, כי מיראתם פן היום יבוא המלך יום יום ידרשון משפט וצדקה · שרים המשגיחים על טובות הארץ המה גם רושמי הקורות כל עיר ועיר, יחקרו היטב מה

לעשות לטובת הכלל , יביאו את אשר הכינו בספרי הזכרונות למלך . המזכיר יזכור את כל אשר נעשה תחת משמרת הפקידים , טובות או רעות , הן בענין מעשה ידי אומנים הן בהסתפקות המדינה והן במצב הידיעות והחכמות , עד אשר נודע למלך תכונת המדינה בכללה , ולמען יוכל לדעת הסר פה דבר הזה ולהקים אחר שם . גם רשות נתנה לכל אשר לו דבר או ריב לקרוב אל המלך . הוא ישמע לצעקת נדכאים , שחו מפניו פקידי הרשע , אוי להם אם דנו משפטים מעוקלים , או שוחד ובצע עורו עיניהם .

אהבה נפלאה בין המלך ועמו , מאהבתו אותם ידאג לבל יבא רעבון תחת ממשלתו , והיה עת דגן ואורז יפרוצו יניחו העודף למשמרת בבתי אוצרות התבואה , ולעת רעבון יפתחו , ולכל אחד ואחד ינתן די ספוקו . חג להם יום הראשון כי יצאו אכרים לעדור ולחרוש האדמה . הקיסר בעצמו יתיצב בין עמו הנקבצים לחוג את החג הזה , וכרוזא קרא : שמעו בני יקירי ! האף כי מלככם אני אין יתרון לי , כי כמוני כמוכם מחמר קרצנו , מיגיעי כפינו ומפרי הארץ חיתה נפשנו , בלעדי זאת נמות ברעב . אחר זאת המלך יעדר וישדד תלם אחת , וזורה הזרע בארץ וברך את האדמה , וכל העם אחריו .

ובכל זאת אם הארץ לא תתן את יבולה די מחסור אשר יחסר ליושביה אף שנה אחת , רעב גדול ודבר כבד שם , נשמו ערים , וכפרים מאין יושב . זאת השנה להם המנהג הרע — פלצות יאחז כל השומע אכזריות כזאת ! — מדאגתם פן תמעט תבואת הארץ לכלכל כל יושביה , רשות נתנה מאת המלך לכל איש ואיש לטבוע כל בנותיו ובן השלישי במים . אהה ! אמת הדבר , נעשתה התועבה הזאת בקרב העם הזה לעיני השר מאקארטני , ציר למלך אנגליא בחצר מלכות חינא , הוא ראה את המהפכה הזאת , נאמנו דבריו , כי הוא איש נאמן . והוא ספר לנו שבכל לילה ולילה משליכים בניהם בחוצות למאות ולאלפים , ובהיות הבקר אור שרי

המשפט

המשפט שולחים שוטרים בעגלות לקבץ הילדים הנפזרים בחוצות אנה ואנה · ומחוץ לעיר פעקינג חפרו בור גדול ושם ישליכו כל הנמצאים , לא יבקרו בין חיים למתים · ואותם השוכנים בספינה כי הארץ לא יכילם , ישליכו בניהם במים · מי שמע כזאת , מי ראה כאלה !

יושבי חינא מאמינים באלהים אחד , לא יכבדו הכומרים כאשר יעשו שכניהם הטאטערן · אך מקדם היה איש בתוכם ושמו קאנגפוטזע , קדוש יאמרו לו · ובאמת היה תם וישר , חכם ועניו מאוד , הוא הורה להם מוסר השכל והמה כתובים בספרו , מעט מהמה אציג לך פה ·

שלשה הם יסודי המוסר והצדקה :

(א) לשפוט המעשה · ולגזור אמר הרצויה מן החכמה והצדקה · (ב) לחקור ולדרוש טובת הכלל · ממנה נובע טובת עצמו · (ג) לאזור בכח הסבל , לסבול את אשר יסוב גלגל הזמן ·

איש חכם הוא עצמו מוכיחו , הוא עצמו בעל ריבו , הוא עצמו עד על מעשיו · הוא עצמו ישפוט במשרים מעשהו ·

אל תעמול לדעת מקור היצורים · אל תעמול לדעת תכלית הנבראים · כי היא נמנע בחק הטבע לדעת אותם , הגרזן לא יוכל דעת החרש אשר עשהו · והיה יגיעך לריק · על כן מחקור חדל ·

התבונן בעצמך , חפוש במחבאי לבך · מקור תשוקתך , למען דעת סור מרע ועשות טוב · והי' שכרך אתך ופעולתך לנגד עיניך יהיה ·

מכאן אתה למד כי איש חכם היה · אנשי ארצו כבדוהו ויאהבוהו

ויאהבוהו מאוד · גם הבית אשר קאנגפוטסע היה דר בתוכו כבית אלהים יחשב להם ·

הערה

רבים מאומות הקדמונים כבדו את החכמה / ויאהבו כל ההוגים בה · כמו אלכסנדער הגדול עת אשר לכד טהעבען נתן פקודה לכל אנשי מלחמתו לרחם על המליץ פינדאר / וביתו לא ישרף · ואחריו עשו ככה גם אנשי לאצעדאמאניען / בעת אשר נתנו בעאטיען לבוזזים וטהעבען למשסה / מלאו כתוב על דלתי בית פינדאר : השמרו מלשרוף הבית הזה / מקדם גר פינדאר בתוכו ! —

קאנגפוטסע הי' עניו גדול / הודה ולא בוש לאמר / מספרי הבראמינען למד חכמה ומוסר / כי מקדם היו הכומרים חכמים ונבונים ישרים ופועלי צדק · פלוטארך ספר בספרי מסעיו : כומר אחד השיב לאלכסנדר אשר שאל אותו / אל מי הם עובדים ? ומה המה העופפים אשר יאוקו אמונתם ? ענה הזקן הנכבד :

נגיל ברעדה עת הביטנו עלם השמים לטוהר / עמדנו משתוממים על פלאי היוצר אשר שם סדרים לתהלוכות השמש / וכל מערכת השמים לא ישנו תפקידם / השמש הולכת וסובבת גלגול המרוץ / ולתקופת השנה תשיב למסלותיה — · מה נהדרה השמש ! שור יפיה ! איך תבריק כאודם בין מחנות שורי שחק / האירה לכל יושבי חלד / הבשילה מגד תנובות שדי / אך בה נלחו הבורס היונב והאכר — תודות אלף לך אלי יוצרי ! מה מאוד נפלאו מעשיך / ומה מאוד נעלית על מפעליך / גדלך מי ימלל — אחשה — כי יקל ערכך אם ירבה קרון מחמר לספרהו · — הבט פה בארץ / גם פה פלאות אין ספורות למו / טובות מספר עלמו / יחזו עינינו · מה ינעמו לאזנינו שמוע ברן יחד כוכבי בקר / רננת צפרים מבין סבכי יער / מה ינעמו המיות בנחלים

הנגרים

הנגרים במורד לאט לאט על אבני מחצצים , ישקו בעברם אגם ואחו , שדות וגנים . שור שם פרח לזהוב , פה שושנה אדומה , שם חבצלת לבנה , הדודאים נתנו ריח , מצע הארץ מרוקמה בצבעים שונים — מה ינעם רוח צח כי ינועעו ענפי אלונים ואשרים , עליהם יקשקשון , מהמיתם אכר ישן תחת צלם בעדן ונחת , שם זהרי שקט על מבוע המים ישב הרועה , יביט אחרי צאנו ההולכים אנה ואנה , יגיל כי שכולה אין במו . נלכה נא בגנים ובכרמים , מה רב טוב יוצר הכל , ברא גפן תאנה ורימון נצנים שקדים ותמרים , תפוח ערמון ובכאים , במו תתענג נפשי , במו יגיל לבי ובשרי . השמש תיחמנו , פרי הארץ לחמנו , ערבה לנו שינתנו , לא נדאג ולא נפחד , אך שלום גורלנו , אנחנו חפשים , לא נירא מצוקות מושל אכזרי , חשבנו אחים אנחנו — ואב אחד לכלנו , כל אלה התעוררו לבותינו את תודה לאל יוצר כל אלה , אך אותו לבד ביראה נעבוד — .

אולם אתם היונים , אתם לאלילים רבים תתפללו ותכרעו ברך , ואלהי האמת בל תכירו . המעט מכם כי תמלאו מרחב הרקיע מאליליכם , תשימו גם אותם לשומרים על הגויה . תשימו מינערווע על המוח , יונא על הלב , מערקור על המליצה ועל שפתים יחנה , הערקלוס יאמץ ויחליץ עצמותיכם , קופידא יעורר את האהבה , באכוס יתן לכם חיך לטעום , ווענוס על פרי הבטן על הריון ולידה , יופיטער שומר הרוח אשר תשאפו , צערעס מכלכלת אתכם , אפאלל יורה לכם היטב נגן . אהה ! מה קצר ידי אלהיכם

אתם בעצמכם תאמינו , כל אחד ואחד מאליליכם על משמרתו יעמוד , בל יוכל לעבוד עבודת אחר אשר איננה תפקידו . כל אחד מאליליכם יחפוץ תשורה אחרת , וקרבנותיהם שונים . אתם תביאו פר ליופיטער , תכי ליוני , חזיר היער למארס , עז לבאכוס , אווז ארוך הצואר (טווזן) לאפאלל , צביה לווענוס , ינשוף למינערווע , עוגה לנערוס , דבש למערקור , ענפי זית להערקלוס ,

שושנים

שוטנים לקופידא . אהה ! עם סכל ! טחו עיניכם מראות : מהמה תבקשו עזרה ? — אמונתכם אפס ואלהיכם מאפע . —

(ויתר במחברת הבאה)

מאיר שלעזיננער .

ד

בשורת ספרים חדשים

לוח קביעות העתים

לחשבון בני ישראל (פאליא-פארם), אשר נדפס בשנת התקס"ו ע"י ר' מאיר קארניק מגלויגא, הכולל הימים והשנים ר"ח והמועדות והצומות, מולדות ותקופות וקדוש החמה, זמן מנחה וק"ש ותפלת שחרית, וקבלת שבת והשאלות ודומיהן משנת ה'ת"ם עד ו' אלפים,

וכן איין הונדערטיעהריגער טאטענ-קאלענדער (קווארט-פארם) לחשבון גרעגארי, הכולל מספר הימים והחדשים וחגם הנדחים ושאינם נדחים משנת 1800 עד 1900, בלשון אשכנז וצרפת, יש לקנות במקח השוה אצל המחבר הנ"ל, ואצל מוכרי ספרים בברעסלויא ובווארשוי . איזט אויך אין ברלין צו האבן אין העררן יאקאבי'ס ביכער אונד קונסטהאנדלונג, שפאנדויער שטראסע נאו. 23 .

אנקינדיגונג

איינעס גייען / נאך דער קונסטבערגשטן מעטהאדע
אין יידיש=דייטשעם אבגעפאסטען רעכענבוכעס /
בעטיטעלט: מעשה חושב / אדער: אריטה"
מעטישע רעזולטאטע / פאן דוד פערנבאך /
לעהרער דער אריטמאטיק אונד פראקטישער
איינר שולע אין ברלין·

דיא אריטהמאטיק אונטערשיידעט זיך פאן אללען אנדערן וויססענשאפטען הויפטזעכליך דארין / דאס זיא פאסט איין נאטורבעדירפניס איזט · דער אונקולטיפירטעסטע מענש / דעם נאך אללער זין פיר וויססענשאפטען מאנגעלט / פיהלט / אהנע גאר פאן דער עקסיסטענץ יענער קונסט צו וויססען / דיא אונענטבעהרליכקייט דערזעלבען / אונד דיזעס בעדירפ"ניס פיהלט ער זא דרינגענד / דאס עס איהן ערפינדריש מאכט ; יא / עס האט שאן מאנכען מיטטעלמעסיגן קאפף אויף דיא ערשטען עלעמענטע געפיהרט / דער זיך צום וויטערן דורך מאנגעלהאפטע זעלעמענטע הילפט / וואבייא יעדאך זיין גייסטעסשוואונג געהעמאט בלייבן מוס / ווייל עס איהם אן אנלייטונגן פעהלט / זיך אללמעהליג פאן שטופע צו שטופע צו ערהעבען · ער איבערזיהט אלזא מיט איינעם מאהל דיא ערסטאונליכע העהע ; עס שווינ"דעלט איהם / אונד — ער בלייבט שיכטערן צוריק ·

זא געהט עס פילען יידיש=פאלנישען קינדערן / וויא איך אויס אייגנער ערפאהרונג וייס · מאן לעזט מאנכע שוויריגע אויפגאבע אהנע רעגעל אויף ; שטרעבט אונד גליבט / אין דער וויססענשאפט פארטצוריקען / אונד איזט דאך ניכט אום איין האאר ברייט וייטער · דער איינציגע צייטפאדען / דען מאן געוועהנליך אין דיא הענדע בעקאממט /

איזט דאס ספר מלאכת מחשבת לר' זרח / װארום מאן אבר אין פֿילען יאהרען דען פֿארטהייל ניכט ערלאנגט / דען מאן אויס קלויסבערג אין 4 װאכען ערלאנגן קאן ·

דיזעס בעװעגט מיך / מיינען ברידערן אין פאהלען אין פֿאללשטענדיגעס נאך קלויסטבערגס מעטהאדע אבגע„פֿאסטעס רעכענבוך מיטצוטהיילען / װעלכעס איך מיט מעהר„ערן ניטצליכען בייאשפילען אונד פֿארטהיילהאפֿטען פראק„טען צו בערייכערן זוכע · אויך װערדע איך אייניגע אלל„געברישע טהעמאטא אונד אויפלעזונגן הינצופֿיגען / אונד מיך בעמיהען / זיא דעם ניכט אללגעבריסטען דייטליך אונד קלאר פֿארצוטראגען · דער זובסקריפטיאנס פרייס דעס גאנצען װערקס / װעלכעס אין דריא טהיילען ערשיינען װירד / איזט צװיא טהאלער פרייסיש קוראנט / װאפֿאן אין טהאלער בייא אבליפֿרונג דעם ערשטען / אונד דער צװייטע טהאלער בייא אבליפֿרונג דעס דריטטען טהיילס ענטריכטעט צו װערדען ברויכט ·

דיא זאמלער דער סובסקריפטיאנען ערהאלטען אויף צעהן עקסעמפלארע דאס איילפֿטע גראטיס ·

שאלה

אהובינו דורשי לשון עברית / אשר לכם יד במקרא משנה וגמרא / שיטיבו נא לחקור ולחפש בספרים והגידו נא לנו, פרי הציטראני (Citrium) מה שמו בלשון עברית? ואם תמצאו דבר חפץ השמיעונו נא כזאת / ועלינו לתת לכם אלף תודות ·

ד"ה